SOLENERGI I JORDBRUKSLANDSKAPET

KARIN HAMMARLUND

- Hur mycket solenergi /energimål

- Miljöpåverkan

- Allmänna råd/Ekonomi

- Biologisk mångfald

- Tillståndsprocess

- Bedömning och prejudikat

- Branschens behov

- Landskapspåverkan & planeringsunderlag

SOLSIDAN, VARBERG, EFFEKT 2,7 MEGAWATT

ENERGIÖVERENSKOMMELSEN

- Regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har enats om en överenskommelse om Sveriges långsiktiga energipolitik - 2016
- Den svenska energipolitiken syftar till att förena:
  - Ekologisk hållbarhet
  - Konkurrenskraft
  - Försörjningstrygghet
- Målet år 2040 är 100% förnybar elproduktion
  Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.
- Utvecklingen av energisystemet ska utgå från en mångfald av storskalig och småskalig förnybar produktion som är anpassad till lokala och industriella behov.

MILJÖPÅVERKAN ENERGIMYNDIGHETEN

- I Sverige tar det ungefär två till tre år för en solcellsanläggning att producera lika mycket energi som det går åt för att tillverka, transportera och driva den. Det kallas för ”energiåterbetalningstid” och varierar beroende på hur tillverkningen ser ut och var solcellerna används.
- En solcellsanläggning har en generellt beräknad livstid på 25 – 30 år
- Miljöfördelar under tiden den är i drift;
  - producerar el från förnybar energi,
  - tyst
  - om elproduktionen och elanvändning sker nära varandra minskar överföringsförluster i elnäten
  - om solcellerna placeras på hustak tar produktionen inte någon mark i anspråk
  - landskapspåverkan?
- Solelportalen - en vägledning om solceller (energimyndigheten.se)

NYTTA ENLIGT BRANSCHEN

SOLCELLSPARKER; RÅD FRÅN ENERGIMYNDIGHETEN

- Bygg stort med egna pengar;
  Trots att solceller är en modulär teknik finns det skalfördelar och anläggningar på tusentals kvadratmeter kan vara väsentligt billigare per kilowatt.
- Bygg för egen användning (ingen energiskatt); När man bygger en större solcellsanläggning för försäljning av el är intjäningen per kilowattimme normalt betydligt lägre än om man bygger en anläggning där man använder elen själv.
- Solcellsanläggningar direkt kopplade till elanvändningen i en byggnad med en sammanlagd installerad toppeffekt på mindre än 500 kilowatt, oftast takanläggningar, har fördelen att energiskatt inte utgår på egen elanvändning.

SOLCELLSPARKER; RÅD FRÅN ENERGIMYNDIGHETEN

- Elnätet; För att kunna koppla in en stor solcellsanläggning kan elnätet ibland behöva förstärkas, vilket kan bli dyrt. Långt avstånd mellan solcellsanläggningen till inkopplingspunkten kan ge höga anslutningskostnader
- Marken;
  - i första hand mark som inte har något annat användningsområde, eller där det går att kombinera solceller med annan verksamhet
  - en solcellspark ändrar naturmiljön, men det är relativt enkelt att återställa marken

STÖDJER BIOLOGISK MÅNGFALD?

ERIK ÖCKINGER,SLU STUDERAR BIOLOGISK MÅNGFALD I MÄNNISKOPÅVERKADE MILJÖER VID SLU ARTDATABANKEN

- Det behövs råd om hur solcellsparker kan utformas och skötas för att gynna pollinerande insekter, genom till exempel insådd av ängsväxter och en mer ”ängslik” skötsel.
- Finns ganska stora möjligheter, eftersom man ändå måste sköta marken inom sollcellsparken för att hålla den öppen, till exempel genom att slå/röja vegetation varje år.
- Det handlar om ganska stora ytor som behöver skötas för att hållas öppna.
- Går att med ganska små medel kan anpassa skötseln för att gynna ängsvegetation men det beror på förutsättningarna, vilken typ av mark det handlar om.
- Om solcellsparken anläggs på magrare mark har man bättre chanser att skapa en ängsvegetation.
- Om det är mark som inte kan användas till så mycket annat kan det finns stora möjligheter att sköta denna typ av ytor för att gynna biologisk mångfald.

TILLSTÅNDSPROCESS

- En solcellspark behöver inget bygglov om den uppförs utanför detaljplanelagt område.
  Däremot kräver transformatorstationen bygglov.
  En anmälan till länsstyrelsen behöver göras.
- Tillstånd till större solcellsparker ges idag alltså i samråd med länsstyrelsen.
  Myndigheten ska göra en bedömning över hur parken kan tänkas påverka miljö, djur och natur.
- Prövas idag inte som miljöfarlig verksamhet, i likhet med övrig industriell produktion.
- Länsstyrelser efterfrågar dock ett mer etablerat prövningsmönster för den här typen av verksamheter och att de prövas mer likvärdigt med annan miljöfarlig verksamhet som är mer förutsägbar.
- Fler perspektiv kommer då att innefattas i prövningen.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

- Centralt för länsstyrelsens bedömning i tex Skåne län är de så kallade hushållningsbestämmelserna i miljöbalken. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, och om behoven inte kan lösas genom att annan mark tas i anspråk.

- Livsmedelsproduktionen anses väga tyngre än produktion av förnybar energi.

KRITIK FRÅN BRANSCHEN

- Länsstyrelsen har en viktig roll att prioritera olika samhällsintressen utifrån miljöbalken. Att väga in och fatta beslut utifrån nationella klimatmål och de energibehov som finns idag och framöver.
- Nyligen kom en dom från Mark- och miljödomstolen i Växjö, som slår fast att etablering av en solcellspark på jordbruksmark inte är i strid med hushållningsbestämmelserna i miljöbalken och endast innebär en tillfällig användning av marken. Domstolen anser att produktion av fossilfri el i Skåne och minskade koldioxidutsläpp är ett angeläget samhällsintresse.
- Rättsläget kan alltså vara klarlagt och det är fritt fram för länsstyrelserna att godkänna solcellsparker på jordbruksmark?

VAD KRÄVS ENLIGT BRANSCHEN?

Vad krävs för att solel ska kunna bidra till energiomställningen enligt branschen:

- Ta fram en nationell strategi och ett nationellt mål för solkraft,
- Låt klimatnyttan väga tyngre i miljöbalken,
- Ta fram kriterier för solparker som riksintresse,
- Gör tillståndsprocesserna effektiva och rättssäkra,
- Se över inmatningsavgifterna i elnätet.

LANDSKAPSPÅVERKAN

- Kumulativa effekter på landskapets karaktär av olika energianläggningar;
  Landskapskaraktären förändras, funktioner/brukande och värden påverkas samt visuell påverkan

- Tillgänglighet/stängsling;
  Allemansrätten - solcellsanläggningar inhägnas med häckar och staket

PLANERINGSUNDERLAG LANDSKAPSANALYS

- En kartläggning och beskrivning av landskapets olika karaktärsområden.
  Hur är landskapet uppbyggt? Hur ser landskapet ut? Hur fungerar landskapet?

- Vad är det som är av betydelse för hur området uppfattas? Vad är det som är av betydelse för hur landskapet fungerar/brukas?

- En bedömning av områdets känslighet och potential i förhållande till en storskalig solcellsanläggning.

EXEMPEL ÅSTORP

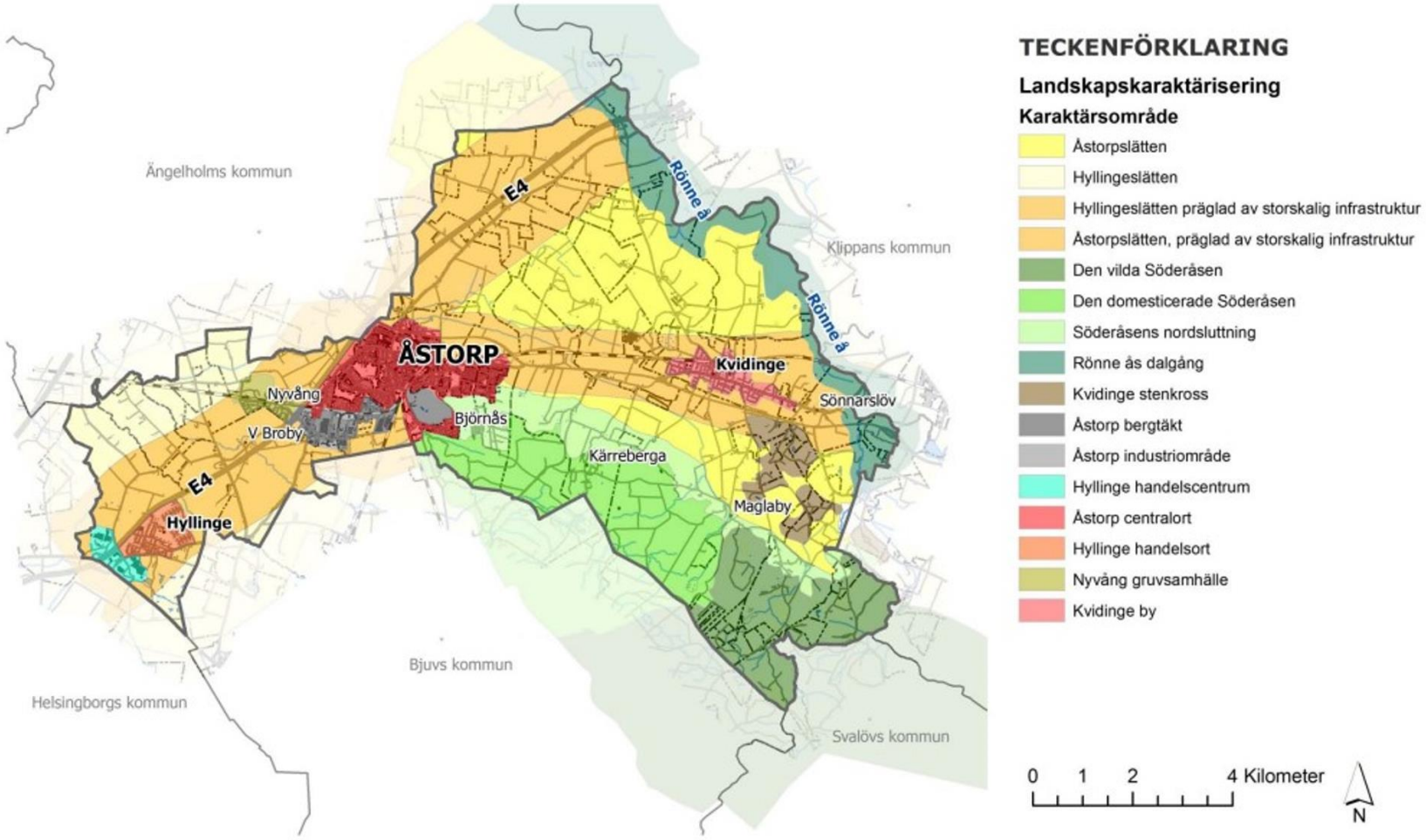

TECKENFÖRKLARING

Landskapskaraktärisering

Karaktärsområde

- Åstorpslätten
- Hyllingeslätten
- Hyllingeslätten präglad av storskalig infrastruktur
- Åstorpslätten, präglad av storskalig infrastruktur
- Den vilda Söderåsen
- Den domesticerade Söderåsen
- Söderåsens nordsluttning
- Rönne ås dalgång
- Kvidinge stenkross
- Åstorp bergtäkt
- Åstorp industriområde
- Hyllinge handelscentrum
- Åstorp centralort
- Hyllinge handelsort
- Nyvång gruvsamhälle
- Kvidinge by

Figur 8. Karaktärsområden i Åstorps kommun.

EXEMPEL ÅSTORP

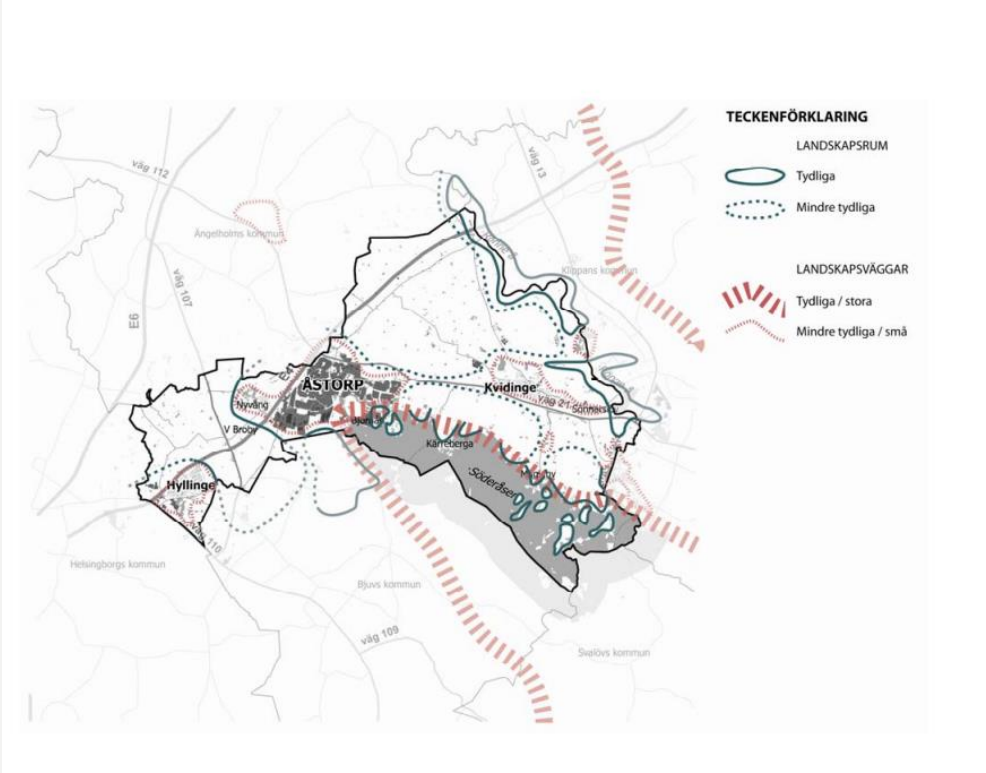

EXEMPEL ÅSTORP

SLÄTTLANDSKAP PRÄGLAT AV STORSKALIG INFRASTRUKTUR

- Kommunikations-korridorerna som löper längs den flacka slätten åt öst/väst och norr/syd har en lång historia.
- Karaktären är kraftigt påverkad av storskalig infrastruktur i form av vägar, järnvägar, kraftledningar och externa industri- och handelsområde, framförallt i de norra delarna vid E4:an. Detta präglar området både visuellt, men även genom att området är påverkat av buller.
- Mellankommunalt intresse (Bjuvs, Helsingborgs, Ängelholms och Klippans kommuner).

...LÄMPLIGT FÖR VINDKRAFT

EXEMPEL LUND

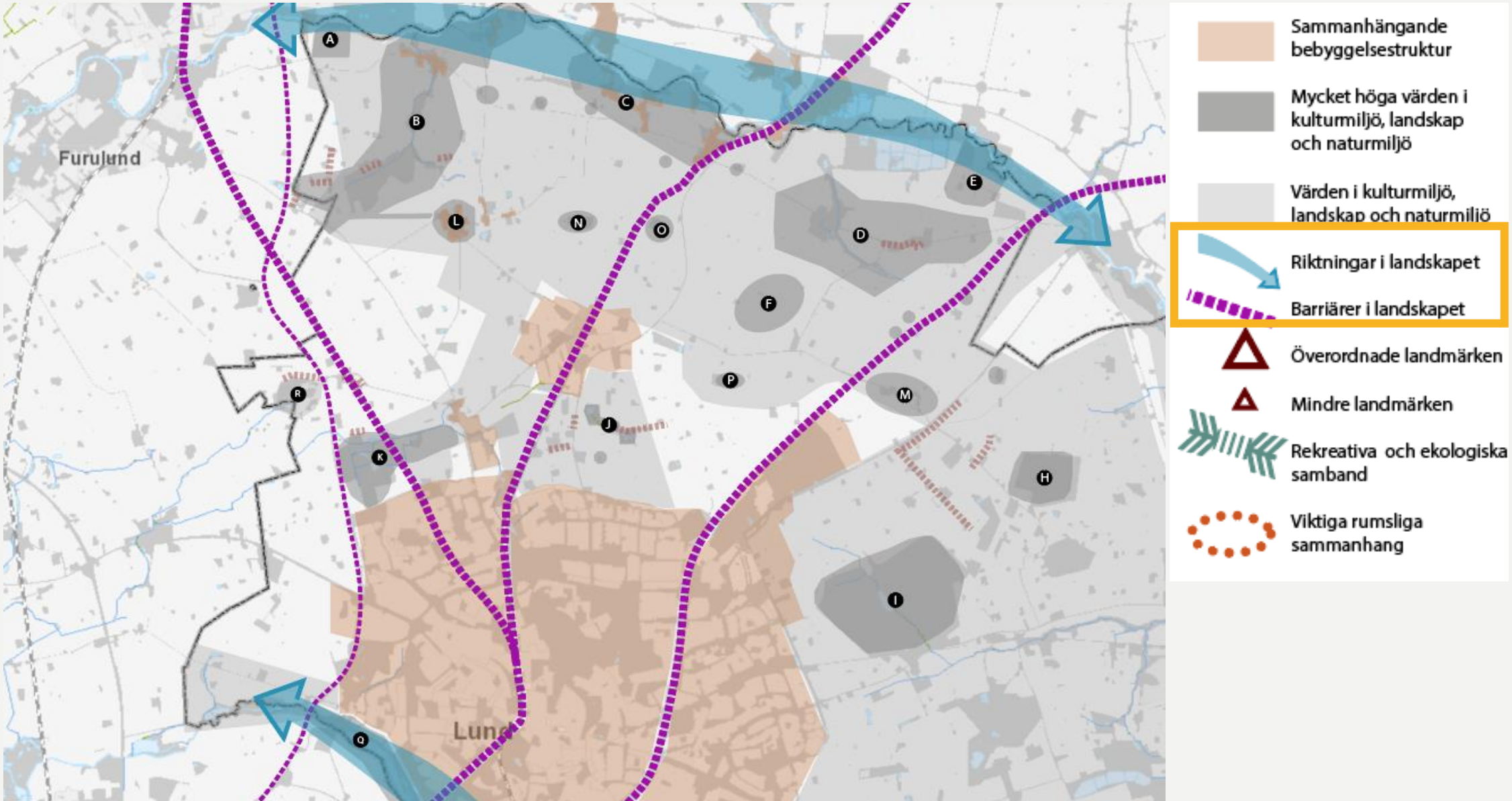

EXEMPEL LUND

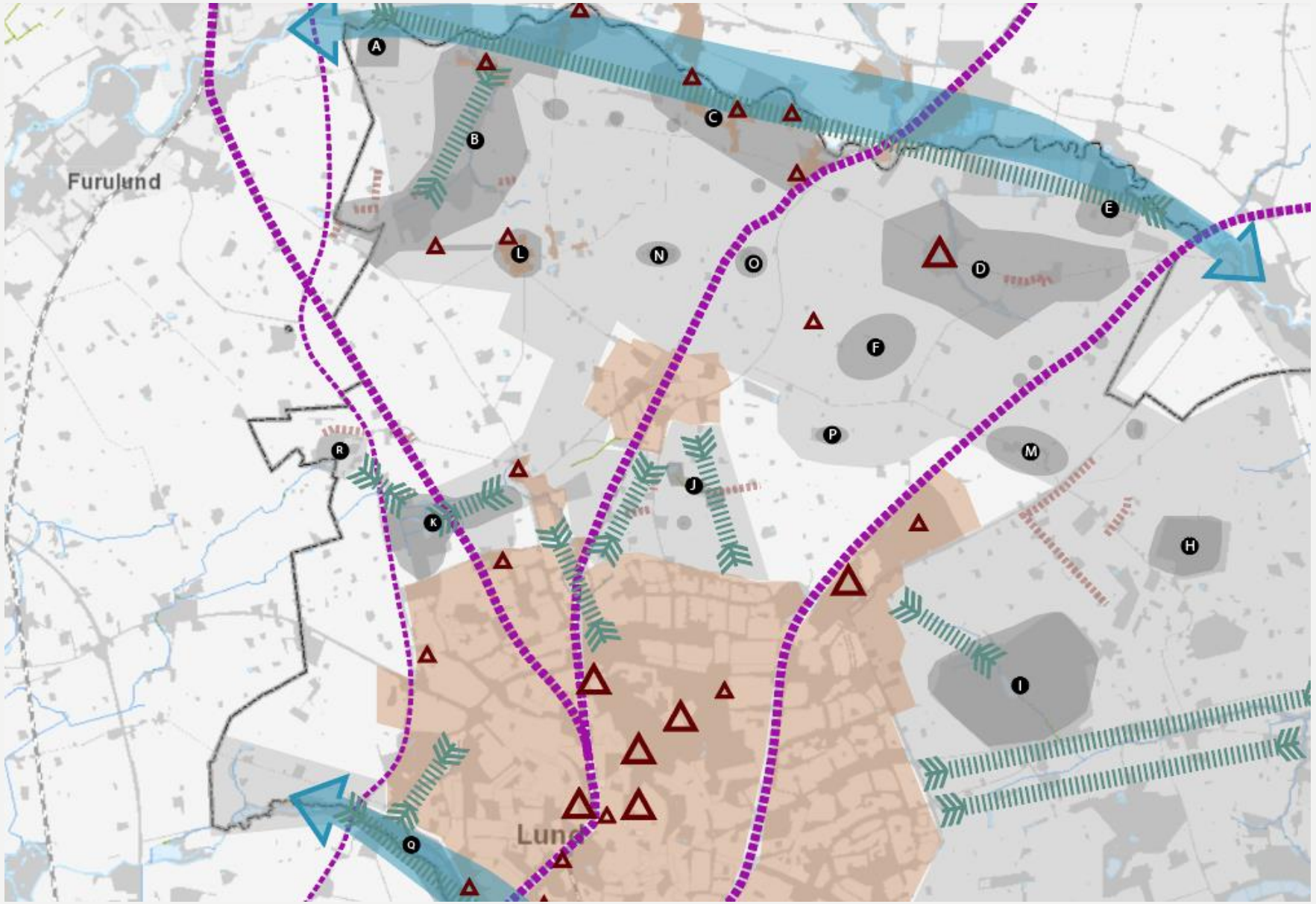

Sammanhängande bebyggelsestruktur

Mycket höga värden i kulturmiljö, landskap och naturmiljö

Värden i kulturmiljö, landskap och naturmiljö

Riktningar i landskapet

Barriärer i landskapet

Överordnade landmärken

Mindre landmärken

Rekreativa och ekologiska samband

Viktiga rumsliga sammanhang

EXEMPEL LUND

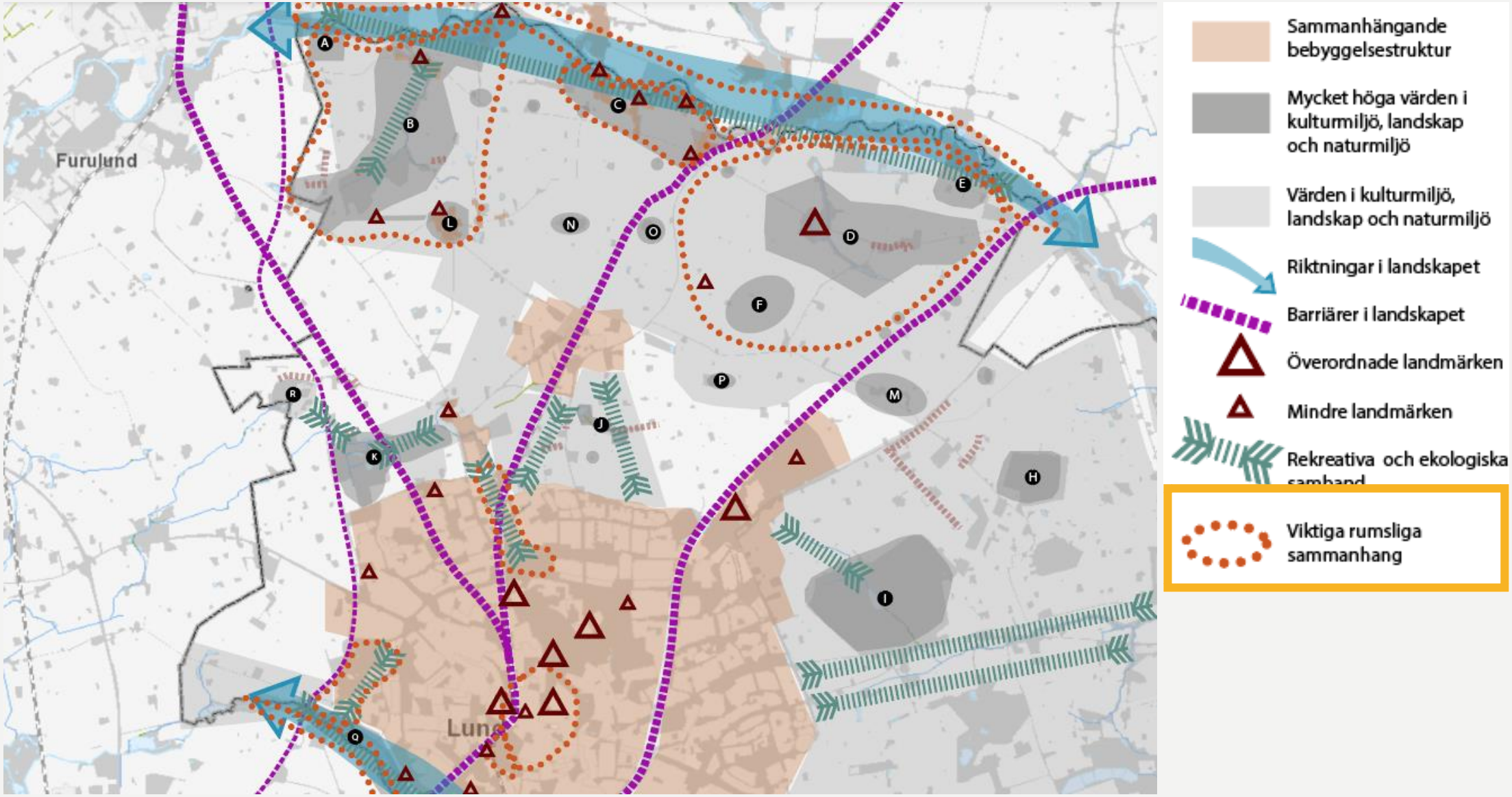

EXEMPEL LUND

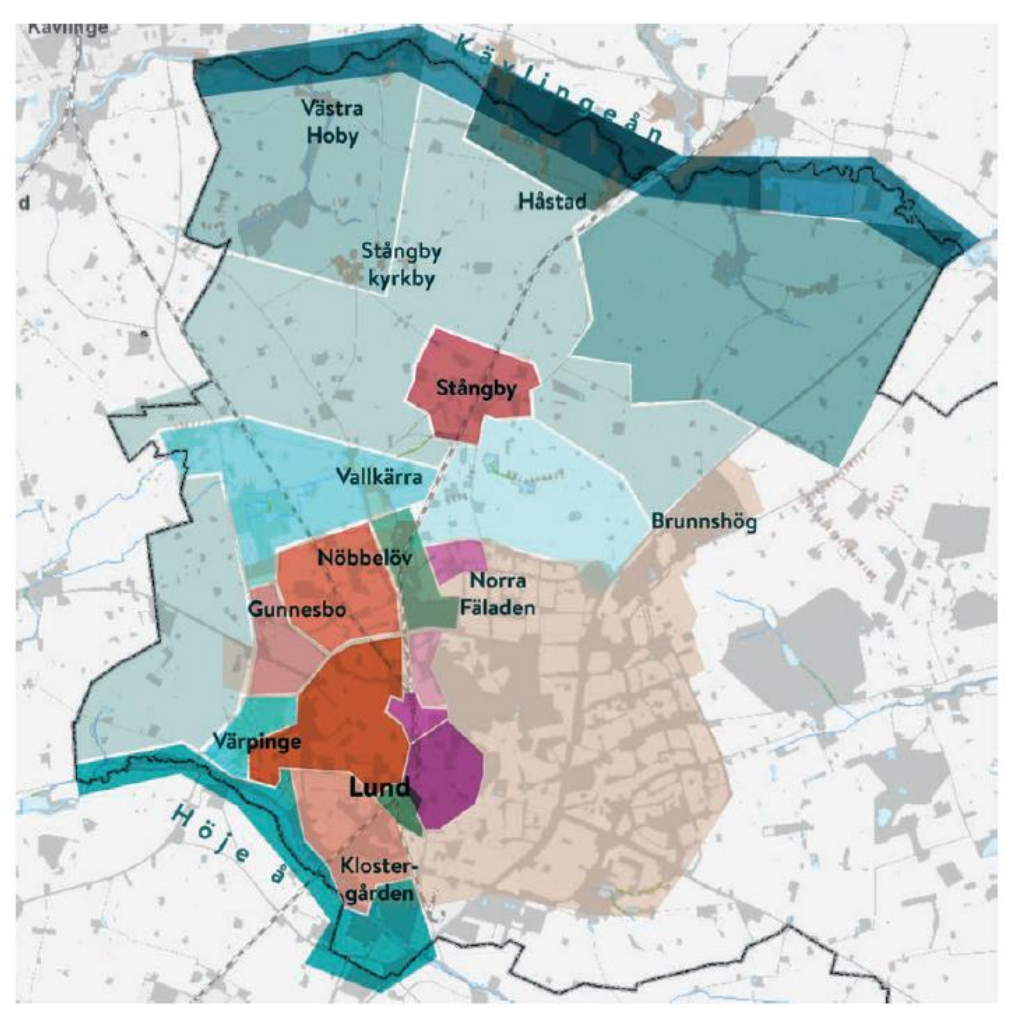

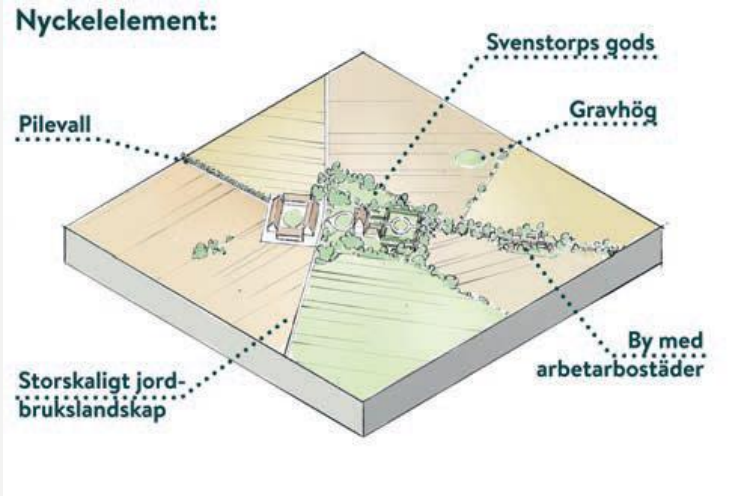

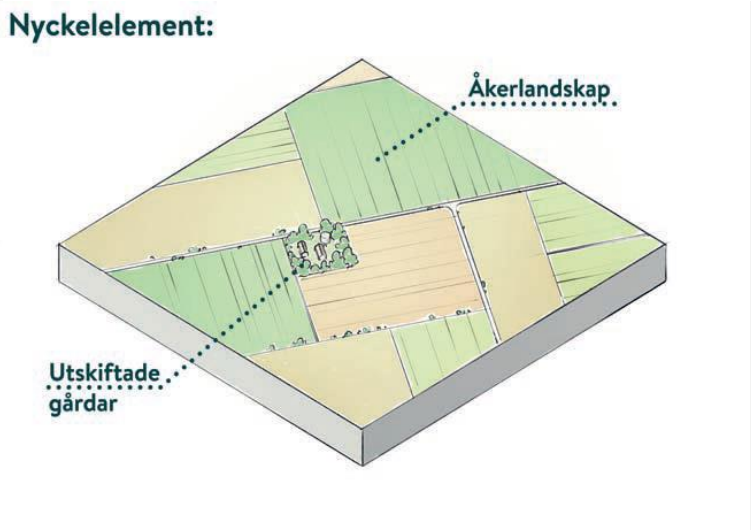

TACK!

KARIN HAMMARLUND